

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 20. kimovca 1863.

List 27.

Nekaj zelo važnega visoko častiti duhovščini v nasvet in predarek.

Serčno veselje mora navdajati vsakega katoličana, zlasti Slovena, ako čuje in skoraj v vsakem listu slovanskih časnikov bere, kolike slovesnosti in praznovanja se tekoče leto slovanskema apostelnoma ssv. Cirilu in Metodu v čast obhajajo. Čutiti je v resnici, kakor da bi bil nov duh pobožnosti, bratovske vzajemnosti in ljubezni navdihnil vnuke in naslednike očetov, katerim sta pred ti-üč leti slavna apostelna zveličanski nauk svetiga evangelija oznanovala. Kajti zidajo se zlasti po Moravskem cerkve, stavijo altarji in kapele, snujejo društva in bratovšine v neminljivi spomin omenjene tisučletnice.

Tudi pri nas na Kranjskem se sliši in bere od mnogih cerkvenih in svetnih slovesnost, ki so se v omenjeni spomin, posebno pa tudi v čast našema slovanskema apostelnoma sv. Mohorju in Fortunatu obhajale, in čuti je da se bo letos tudi praznoval spomin štiristoletnega obstanka naše ljubljanske škofije; ni nam pa znano, da bi se bilo ali da se ima kaj stanovitnega in stalnega ustanoviti, kar bi bilo tudi še našim poznim naslednikom v korist, v hvalni in veseli spomin tekočega v mnogem oziru imenitnega leta. Da bi toraj tudi v tem za drugimi škofijami ne zatali, in tolikim slovesnostim vredni spominek postaviti, se prederzujemo vis. častiti duhovščini nasvetovati bratovščino. — „Spet novo bratovščino?“ — Je marsikdo pri tem mislil, „čemu novo bratovsaj imamo bratovščin že brez te skoraj preveč.“ — „aj bi bilo temu res tako, si vendar upamo trditi, da bi bilo prepričani, da pri vsem tem bi ta nova bratovščina ne bila odveč in ravno posebno duhovščini v korist.“ —

Imamo v resnici obilo bratovščin, katerih poglavitni namen je, podpirati, oživljati in pospeševati pobožnost in poglobljeno življenje, pa nasvetvana bratovščina ne da ravno v to versto. Imamo še drugih bratovščin družb, ki so postavljene na podlago prave kersanske ljubezni in vzajemne podpore.

Imajo n. pr. tako bratovščino in matico učitelji, carski in kupčijski pomagavci, pisatelji, umetniki, kodeli, imamo matico slovensko i. t. d. V resnici skoraj najti stanü, ktereга udje bi ne bili združeni prebagem namenu: svojim bolehnim, bolnim in revnim sobratom, ki so v kaki sili in potrebi, prihiteti v pomoč in podporo; le en stan je, ktereга udje ravno so poklicani revne vnemati, da bi obilogo opravljali dela kersanske ljubezni, ki so ali bi saj imeli biti prvi, kjer velja bližnjemu, ki je v sili in potrebi, hiteti na pomoč, — le en stan je, rečem, ki je dozdej bi djal,

sam nase pozabil, in čeravno v tanki zavezi s svojimi sobrati, jih vendar v potrebi brez pomoči pusti, in posamezni udje tega stanü pogosto tudi pomagati ne morejo. Ta stan je stan duhovski.

Misliti bi bilo po tem takem v resnici, da ravno duhovni so terdno zavarvani pred vsako revo, nadlogo in nesrečo, ktere v ti solzni dolini vsakega bolj ali manj zadevajo, da ravno duhoven ne pride v žalostne okolišine, kjer bi bil bratovske pomoči in podpore vreden in potreben. — Da bi pač temu tako bilo! toda vsak vè, da je vse drugači, da je ravno stan duhovnov v mnogem oziru veliko bolj terd, težaven in siroten memo skoraj ktereга koli drugih izobraženih stanov.

Naj se n. p. uradnik, kakor pravijo, ex officio prestavi, dobi za seljenje pogosto še več kakor pa ga je stalo; ubogi kaplan pa, več del revnih staršev, ki se je ravno izsolal, in si s težavo, morebiti še s ptujo pomočjo potrebno obleko, bukev in hišno pripravo oskerbel, mora pogosto v zelo oddaljene kraje iti, ni pa je zanj dobrotne naprave, od kodar bi prejel le vinar v podporo ali odškodovanje, in ker so začetne službe večidel slabe v dohodkih, je dobro, ako si toliko prihrani, da zamore, pogosto že čez malo časa, brez dolga se seliti spet v drugi kraj; dvakrat pa se seliti in pa enkrat pogoreti. — Kako dobro bi se toraj ubogemu prileglo, ako bi vedel gotovega prijatla, pri katerem bi si v potrebi, če tudi le nekoliko podpore o selitvi naprositi zamogel. — Naj cesarski služabnik dosluži 30, 40 let, se mu podeli v doslužek (penzijo) polno plačilo, naj pa duhoven dela in se trudi še toliko let, ako oslabljen in bolehen odstopi, kako boren je njegov denarni vzitek! In naj urednik zboli, mu teče saj nekoliko časa tudi brez dela polno plačilo, dobi še zraven tega posebej denarno pomoč in odškodovanje za zdravlila; naj oboli pa duhoven, da službe več opravljati ne more, tu ni usmiljenja zanj, umakniti se mora nasledniku in 200 ali 300 gold. so plačilo za mnogo delo in trud, ki je tudi večidel vzrok in vir pogosto dolge, tudi smertne bolezni. In s temi tako bornimi in pičlimi dohodki naj se bolan in oslabljen al postaran nezmožen duhoven svojemu stanü primerno preživi, si oskerbi zdravnika in zdravlila in privoši potrebno bolji in obilniši postrežbo!

V resnici reven in žalostin stan za duhovna, ako ni imel priložnosti, si kaj zdatnega prihraniti, kar je pa le redkim, le nekterim dano, ki so premožnih staršev in so že prvo službo z imetkom nastopili, dobre dohodke služili, in sploh v vgodnih okolišinah bili.

Ne bom govoril od drugih nadlog in nesreč, k

zamorejo duhovna kakor vsakega drugega zadeti, da ga n. pr. tatje okradejo, mu požar posestvo pokonča; ne omenjam tudi, kolike skerbi se kupičijo kaplanom, ki imajo samostalno službo nastopiti, ker mora marsikateri le prepogosto pri ptujih ljudeh, če tudi osramo-ten, pomoči in podpore prositi; zadosti je to, saj vsaki sam za svoje težave in skušnje ve in lahko spozna, da bi bila duhovnom sploh velika velika dobrota matica, ki bi bolnim, bolehnim, ostarelim duhovnom, ki so res v potrebi, kolikor toliko pomoči delila, bodisi tudi po okolišinah na vernitev. Duhov-šini sploh sim rekel, kajti tudi premožni za gotovo ne ve, ali ne bo morebiti še pomoči potreboval, bi bila velika velika dobrota. —

Časi so žalostni in revni, ne vemo tudi, kaj bo prihodnost prinesla; sovražniki katoliške cerkve se ne manjšajo in noben stan, bi rekel, toliko serditih nasprotnikov nima, kakor ravno duhovski, raji bi jim le kaj vzeli, kakor kaj dali. Ako si toraj sami ne pomagamo, pomoči od drugod nam ni pričakovati. Pa ravno, bi kdo znal reči, ker so časi tako revni in nevarni, bi ne bilo pametno take matice ustanovljati; vneti bi se znala vojska in vzeti bi se nam vtegnilo, kar smo s trudom spravili skupaj. Ne rečemo sicer, da bi to bilo nemogoče, vendar je neverjetno, in ko bi se le na to mislilo, kdo bi potem dobrotnim napravam še kaj podelil in volil? Saj se tudi drugi stanovi pri ustavi svojih matic in naprav enakemu strahu niso dali oplasiti. Res je tudi, da bi bilo v sedanjih žalostnih časih, ko se izdaje, davki in potrebe vedno vedno množe, težavno kaj prida vložiti in bi se le malokterim pomagati zamoglo; res drevo ne dorase v enem letu, ne pade tudi na en mahljej, pa ravno tako gototo je, to nam pričajo in kažejo druge matice in naprave, — da se z združeno močjo da veliko storiti in je ravno v tem resnični pregovor: „zerno do zerna pogača — kamen do kamena palača,“ in naj bi tudi sedanji rod veliko ne vzival, hvaležni bodo vživali naši nasledniki, ako se pa nikdar dela ne lotimo, ga tudi nikdar zgotovili ne bomo. Gotovo bi se s tako napravo tudi mnogim napakam, neprimernemu in nedostojnemu ravnanju in obnašanju o zadevi prihranitve in zboljšanja dohodkov nekterih v okom prišlo. Upamo toraj, da se ne motimo, ako rečemo, da bode tudi naj bolj revni kaplan z veselim srcem, kolikor bo premogel, v občini prid svojih sbratov daroval; koliko več se bodo pa častiti močje, ki jih je Bog s posvetnim blagom obdaroval, lepe priložnosti poslužili, si postaviti prelepi, nemenljivi spominek, trdnjeji in veljavniši kot kamen in bron, da jih bodo še pozni njih nasledniki kot prve dobrotnike in ustanovitelje toliko koristne naprave blagoslovili in zanje molili.

Da bi bila pa ustanovitev nasvetvane bratovšine ali matice sedanjim časom in potrebam primerna in koristna naprava, nam razun tega kar smo dozdej že rekli, priča tudi to, da po mnogih škofijah enake matice duhovnom v pomoč že imajo. Spominimo se, da smo pred nekaj časom brali, da je, ako se ne motimo, Olomuški nadškof ravno v spomin tisučletnice sv. Cirila in Metoda enako matico ustanovil in zdatni kapital v ta namen vložil, in pred kratkim je povedal „Volksfreund“, da v stolnobeograški (Stuhlweis-senburg) škofiji na Ogerskem že dalj časa tako matico imajo, da pa, ker potrebam ne zadostuje, se bo prvi v pomoč po nasvetu škofovem druga nova oživila s tem, da bode vsak duhoven od 100 gold. svojih dohodkov vsako leto v ta namen daroval 1 goldinar. Kar je pa drugod in drugim duhovnijam primerno in koristno, al ne bode koristno tudi nam, in kar so

drugod zamogli in hotli storiti, ali ne bomo zamogli in hotli tudi mi?

Znano je, da se je tudi že pri nas o svojem času mnogo govorilo in posvetovalo, kako da bi se napravilo sprejmiše ali penzionat za stare in bolehe duhovne, in bilo je že na tem, da bi se bilo v ta namen Velesovo kupilo; ker se je pa pokazalo, da bi bilo s takim penzionatom le malo pomagano in redkim ustrezno, je spet vse zastalo in utihnilo. Vse to nam pa kaže in priča obilo, da je čas, da v ti reči že kaj storimo, in le čuditi se je, da dozdej nihče tega nasveta in te misli ni očitno sprožil.

Na noge tedaj, prečastiti bratje, naznanite in povejte svoje misli in nasvete, da se glas in mnenje v ti toliko važni reči sliši od več strani, da se potem, ako Bog da, kaj dostojnega sklene in brez zamude tudi izpelje. Gotovo tudi milostljivo škofijstvo ti toliko koristni napravi svojega dovoljenja in podpore odreklo ne bo, temveč jo bo dobrotno pospeševalo.

V resnici, kako prelep in blag spominik tisučletnice ss. Cirila in Metoda in 18stoletnice ss. Mohorja in Fortunata, kako vesel spomin na štirstoletni obstanek naše škofije bi bila vstanovitev nasvetvane matice, gotovo ljuba in všečna slavnim slovanskim apostelnom in prijetna in zasluživna tudi pri Bogu, kajti postavljena bi bila na podlago prave kersanske bratovske ljubezni, ktero je naš Zveličar vsem, posebno pa svojim namestnikom tako iskreno priporočal, bila bi tudi lepa spolnitev resnega opomina apostelnovega: *Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi.* (Galat. 6, 2.)

Bog daj srečo in svoj blagoslov! Z Bogom! S—.

Pristavek. Da bi ta zbujena koristna misel ne zaspala, bi bilo dobro, naj bi se po več krajih skušeni gg. duhovni posvetovali, kako bi se to dalo izpeljati. Posamezni odbori bi utegnili ktero uganiti, veljavne moči za ta namen pridobiti, nasledek svojega djanja ob kratkem naznanjati itd. Vr.

Is Amerike.

(Dalje.)

Od Grand Port. smo se spet v Bayfield povernili. Pridši v Bayfield, zvemo da indijansko blago za drugo plačilo, ki se je imelo v Fond du lac-u (Fou-dü-laku) ondašnjim Indijanom izplačati, še ni prišlo, in da bo mogel opravnik še 14 dni čakati. Sklenil sim toraj, se na svoji lastni ladji naprej gor v Fond du lac podati, in Indijanom, katerih je že mnogo kersenih, sv. vero oznanovati (čas indijanskega plačila je naj priložniši za misijonarja, ker so takrat vsi Indijani skupaj zbrani.) Revšina mi ni pripustila, več živeža seboj jemati, kakor za dva dni, in nadjal sim se tudi, da bom zamogel 80 milj (do Superior-a) v dveh dneh prijad-rati ali priveslati. Vzel sem le enega Indijana seboj, svojega zvestega prijatla Jožeta Madwegwen-a (šumenje perutnic); vožnja je bila kakih 30 milj prav vgodna in prijetna. Tode drugo noč, ko ravno k kraju pritisneva, in jameva se šotoriti s cedrovimi vejami, se vzdigne strašni vihar, ki je tri dni neprenehoma divjal, ter nama ni bilo mogoče svojega zavetja zapustiti, kjer sva bila varna, tode brez živeža, brez puške, brez mrež ali ternka.

Dva dni nisva družega vživala, kot koreninice, ki jih je moj spremljavec iskal. Naji stan je bil zares žalosten, od spred razdražena voda, od zad in od strani pa neprestop-ljive gošave; pač sva v pesku sledila mnogo zverine, ali bila sva brez orožja; zlasti je tovarša mojega mikalo se med-veda lotiti, čigar sled je bil v pesku najdel in ga sledil blizo berloga, ki je bil komaj četrtertinko ure preč od vode.

Četerti dan je vihar potihnil in jezero se toliko pomirilo,

da sva zamogla odjadrtati. Izhodnik naju je čeversto potiskal, in nama prizanesel težavno veslanje, ki mu zavoljo svoje vsled stradanja oslabiljene moči nisva bila kos, ter sva srečno prijadrala v Superior, mestice (leseno) pri izlivu reke St. Louis (s. Ludovik), ki so ga Amerikanci (vediti je, da otroci in vnuki evropejskih naslednikov v zedinjenih državah se prederzno imenujejo Amerikanci, kakor da bi Kanada, Meksika i. t. d. ne šlo k Ameriki) pred 7 leti postavili, ki je pa zdaj večji del zapušeno. Kar je belega ljudstva (namreč Amerikancev*), Ircov, Francozov, Švedov) v Superioru še ostalo, se je bilo v sredi terga zgradilo iz strahu pred Indijani. Neznano so se me razveselili, misleči, da so brez nevarnosti, zdaj ko so med seboj imeli katoliškega misijonarja, ki se ga Indijani bolj bojijo, ali ga vsaj bolj spoštujejo, kot vse drugo belo ljudstvo skupej. Od Superiora sem šel naprej v Fond du lac 20 milj jadrage po mogočni reki s. Louis, kamor je tudi opravnik za manoj prišel z množico oboroženih mož za svoje varstvo. Pač je bilo vse to odveč. Indijani so bili, kot navadno, pohlevni in mirni, zlasti so bili veseli mene viditi, ker me vsi poznajo in zlo ljubijo, ker jih dostikrat obišem. Še nikdar jih nisim najdel tako pripravnih za sv. vero, kot zdaj; 13 se jih je dalo kerstiti in mnogo nekdanj od g. Baraga krsenih, ki so bili potem sladki jarem krsanstva spet odvergli in nazaj v malikvavsko početje telebnili, se je povernilo v naročje sv. cerkve.

Res da so se po prejetem plačilu vpijanili s whisky-em (r. hviski-em), ki je silno omamljiva pijača, in se vsled tega klali in morili med seboj, todo belega ljudstva se ni nihče dotaknil. — Ne zamerite, prečastni gospod prošt, ako opomnim, da sim se bil v Fond du lac-u med Indijani nekih živalic, ki jih berači na Kranjskem dobro poznajo, toliko po vsem životu nalezal, da pridši v Superior, sim svojo obleko mogel prati, ter sim se komaj te ostudne pošasti znebil. Od Superiora smo se nazaj v Bayfield (r. Befild) podali in od tod v Bad-Riwer (huda reka), vse-kozi po vodi, skupej 110 milj vožnje (od Fond du lac-a v Bad Riwer). Vihar, ki zlo pogostoma o jesenskem času prihaja, nas je zopet več dni zadrževal (na suhem), tode imeli smo obilo živeža seboj. Trije pol-Indijani, ki so v nevihti naprej jadrali, so poginili. V Bayfieldu najdemo četo vojakov, ki jih je bila vladija belemu ljudstvu mojega misijona v pomoč poslala, in ki so nas k hudi reki (Bad Riwer) spremili. Berž ko ne, bi bili Indijani, ki jih je bilo več ko 1000 moških iz notranjih krajev viskonske države k hudi reki privrelo, kak prepir in boj začeli, ako bi se ne bili vojakov zbal; ali pogled vojakov, ki jih še niso nikoli vidili, jim je vso serčnost vzel. Ti Indijani me že večjidel vsi poznajo, obiskoval sim jih namreč vlansko zimo v njih domovini pri jezeru Ottawa-sagaigan (jezero kratkih ušes, franc: lac des Courtes-Oreilles), kjer jih je dokaj sv. kerst prejelo; tudi zdaj ko so po svoje plačilo v Bad River prišli, se jih je 8 kerstiti dalo; in če mi Gospod Bog življenje ohrani, prihodnjo zimo 1864 se bom zopet na težavno pot skozi divje dobrave v te daljne kraje podal, iskat dušic za Božje kraljestvo.

Po končanem plačevanju je vladija zedinjenih držav glavarje naših Indijanov v Washington poklicala, kjer so novo pogodbo sklenili, in Indijani vladi večno zvestobo obljubili; vladija jim je pa novih pravic in več plačila privolila. O ti priljubljenosti je opravnik tudi mene omenil in terdil, da sim s svojimi katoliškimi Indijani veliko pripomogel, da se je mir in prijaznost z Očibwe-Indijani ohranila. Predsedniku zedinjenih držav je to dopadlo in mi je po opravniku dovolil vse pravice, dozda nekoliko kratene katoliškim misijonarjem po nekterih krajih mojega misijona, zlasti v Bad-Riverji (pri hudi reki), ter mi je pravico poslal, da smem ondi cerkvico postaviti. Vgnejzdil se je namreč pri hudi

reki, kamor so se bili pred 20 leti Indijani iz Lapointe-a zagnali in vstanovili, krivoverski (presbiterjanski) misijon, ki mu je bila vlada močna podpora, in ki je zlo preganjal katoličane in odganjal katoliške misijonarje. Škof Baraga so pred 12 leti tam cerkvico postavili, in ti krivoverski rogači so nalaš tako dolgo čakali, da je bila postavljena, in potem ko je že stala, so jo vzeli in v hlev prenamerili. Mojega prednika (g. Van Paemel-na) so enkrat hotli mučiti (v smoli povaljati), pa zbal so se bili hrabrih katoliških Indijanov in pol-Indijanov v Lapointe-u in Bayfield-u, ki zvedši nevarnost, v kateri se je mašnik znajdel, mu v močnih trumah grejo v pomoč. Tudi meni je leta 1861 v Lapointe-u naznanilo prišlo, da ne bom dolgo belega dne gledal, ako si še prederznem v Bad-Riwer iti. Vkljub temu se koj drugi dan tjekaj podam (bliz 18 milj od Lapointa) in vzamem nekoliko naj hrabrejših Indijanov in pol-Indijanov seboj, s katerimi sim nalaš skoz ves krivoverski misijon korakal, ter naznanil krivoverskemu misijonarju, da v svobodnih ameriškanskih državah imajo katoličani enake pravice vsled vstave (konstitucije) tih držav, tedaj imam tudi jest pravico vse-kozi med Indijani sv. vero oznanovati. — Nihče se nas ni dotaknil, v lepem miru sim ondašnjim katoliškim Indijanom (ki jih je večje število, kot krivovercov) maševal in pridigoval; in vsakrat, kadar grem tjekaj, se kak nevernik prostovoljno pridruži naši sv. veri. (K. nasl.)

Pogovor dech protestantov od Lutrovih nauk.

Poleg nemškega. — Spisuje Marešič.

Enajsti pogovor. Od dobrih del.

Bogoljub. Kaj važniga mi hočeš, Vilko, povedati?

Vilko. Katoličani nič ne obračajo Kristusoviga zaslužnja, temuč se operajo na svojo lastno pravičnost, in hočejo s svojimi lastnimi dobrimi deli nebesa zaslužiti.

B. O, moj dragi Vilko, tega ne najdeš pri katoličanih; moraš le njih vero dobro poznati. Verujejo, de človek sam od sebe ne more nič dobrega storiti, de je k vsaki dobri reči gnada Božja potrebna. Vedo Zveličarjeve besede: „Brez mene ne morete nič storiti.“ Vedo, kaj je sv. Pavel Korinčanam (v prvem pismu pogl. 12) pisal: „Nobeden ne more reči: Gospod Jezus, razun v sv. Duhu,“ zatorej se učijo in verujejo vsi, de brez gnade Božje nič dobrega ne morejo storiti. — Pa tudi vedo, kar sv. apostelj Jakop piše v svojim listu, kteriga so prvi reformatorji, prenarejavci, zavergli, mi pa ohranili, de je „vera brez del mrtva.“ Vedo, de ni dosti, golo vero imeti, temveč morajo se še dela sv. vere opravljati: hudiči v peklu tudi verujejo; — ti verujejo, de je Bog vsigamogočen, de je vse stvaril, in de vse ohrani; hudiči verujejo, de Bog vse dobro plačuje, vse hudo kaznuje, — vedo, de je človeška duša neumerjoča; jim pa mar njih vera kaj koristi? Ne morejo nobeniga dobrega dela storiti, zato trepetajo v večnim pogubljenji. Ali ne pravi Jezus sam, de iz sadu zamoremo drevo in človeka spoznati? In človekov sad ni nič drugiza, kakor njegove dela; zato katoličani dobre dela visoko cenijo in ne verujejo, kar je Nikolaj iz Amsdorfa v predgovoru od Lutrovih del pisal, glej tukaj v prvem zvezku, de nar hujši in nar gerši krivoverstvo, ki se je kdaj na zemlji pokazalo, je to, de se veruje, de so dobre dela v zveličanje potrebne. Ravno to učijo pa tudi prenarejavci. De pa katoličani ne verujejo, de bi se zamogli prav sami s svojimi dobrimi deli zveličati, pričuje nauk, ki se njim v serce vtikuje, de morajo, če hočejo za svoje zveličanje delati, vse svoje dela z deli Jezusa Kristusa in z njegovimi neskončnimi zaslužnji skleniti.

*) Amerikanci se kliče le v Ameriki v zveznih državah rojeno izobraženo belo ljudstvo. — Indijani se nikolj ne kličejo Amerikanci.

V. Ti si zdaj od neskončnega zasluženja Jezusa Kristusa govoril; ni nam treba tedaj nič več zaslužiti?

B. Neskončno Jezusovo zasluženje je pričujoče, da ga lahko imamo, pa le tisti se ga vdeležijo, kateri se zanj trudi. Hudiči v peklu vedo tudi, morda tako dobro kot mi, da neskončno Jezusovo zasluženje je res pričujoče, pa to znanje brez del je prazno; brez del je vera mrtva. Sv. Pavel je dobro poznal neskončno zasluženje Jezusa Kristusa, in vendar piše Kološanom (v 1. pogl. v. 24) to-le: „Veselim se v trpljenji za vas in dopolnujem na svojim mesu to, kar na Kristusovim trpljenji manjka za njegovo telo, katero je cerkev.“ Tedaj so učili apostoljani to, kar katoliški še danes učijo, namreč: da si moramo neskončno Jezusovo zasluženje prilastiti z dobrimi deli. Zato sklepa rimsko-katoliška cerkev vse svoje molitve z lepimi besedami: „Po Jezusu Kristusu Gospodu našim.“ Verujejo tedaj, da le po Jezusu zamorejo vse prejeti. — Se bi se dalo iz sv. pisma mnogo povedati, pa čemu? že to, kar sim ti povedal, mora ti biti dovolj, le skleniti hočemo to reč z besedami, katere je Luter sam govoril in zapisal. V letu 1530 je Luter 111. psalm razlagal, razlaga se bere v petim zvezku njegovih del (str. 215, a), glasi se tako-le: „Osmič: Hvala in slava Bogu, ki on (Bog) svojiga nauka ne ohrani le v knjigah in na prižnici ali v ustni besedi (lej Vilko, to ustno besedo katoliki imenujejo besedno ali ustno izročilo), temuč da še gnado, da se to stori, in po nauku živi, da se nauk ne le pridiga, ampak tudi v djanji spolnuje: Kajti morajo na zemlji biti pobožni kristjani in živi svetniki, kateri imajo čisto vero in dobre dela delajo, kar člen naše vere tirja, ki se glasi: Verujem v sveto kersansko cerkev; ta člen ni lažnjiv, in bi mogel biti lažnjiv, ko bi na zemlji ne bilo nobeniga živiga svetnika, kateri bi veroval in Božjo besedo spolnil. De so pa svetniki še na zemlji, to ni v človeški moči, ampak v moči gnade Božje.“

Ako bi kdo učil, da človek ne more Božjih zapoved spolnovati, bi tudi učil, da mora človek Božje zapovedi prestopiti; kajti to, kar se ne da spolnovati, se mora prelomiti; po tem takim bi človek mogel delati zoper Božjo zapoved, in bi bil vendar svet, — če hočemo terditi, da je kersanska cerkev sveta.

V. — Danes govoriš kakor pater kapucin.

B. — Lej, moj prijatelj! taka je, če se reč pri pravi luči pogleda. Vsa katoliška vera v tej reči je ta: a) Zasluženje Jezusa Kristusa nam nič ne pomaga, ne hasni, če k zasluženju Jezusa Kristusa svojih dobrih del ne pridenemo, če smo pri sv. kerstu zadobljeno nedolžnost zgubili; b) in vse naše dela, če so tudi seme na sebi nar boljše, nam ne morejo v zveličanje tekniti, če niso z Jezusovim zasluženjem sklenjene. — ravno zato katoličani visoko časté križ. Od tega drujkrat.

Popotni spominki.

Romanje k sv. Kervi v zgornjem Gorotanu.

V častilni spomin štiristoletnice slavne ljubljanske škofije popisuje

Jož. Levičnik.

(Dalje.)

Naprej peljala me je zdaj pot skozi tamen olšev gozdič, konec kterega pokazala se mi je neizrekljivo prijetna okolica. Sicer prežale so k levi še vedno puste kamnite gore — podobe smertnega spanja — med tem ko so na desno zlo do verha obdelani hribi kazali narave veselo življenje in bogati njen plod. Idilično nasejane stanovanja visoko gor po sterminah spominjajo človeka nehotema na razne planinske popevke, v kterih zadovoljne serca opevajo

odločnosti od sveta in samote srečni stau. Pa tudi temelj doline, ktera se zavija polagoma zopet k levi, ima tukaj nekako mikavnost, kakor da bi vdihoval človeku posebne predčutja ter pripravljaj ga na občudovanje velikanskih čudežev, s kterimi je mati narava obogatila ta skriti zadnji kot krasnega Gorotana. Tamna cerkvena — nekdanja farna — s svojim šibkim stolpičem kazala se je k levi ob bregu peneče Bele, na desno pod goro pa stala je planinska vas „Pokhorn.“ Proti zapadu vzdigoval se je pred manoj nizki, z visocimi jelkami pokriti brežuljek, zapiraje daljno dolino ter vezaje gore desne in leve strani. Ako bi se obnebe ne bilo mi jelo nekako svitati ter solnce bosti skozi megle, ktere so mi še vedno nevošljivo zakrivale glave silnih gor, mislil bi bil, da vdarjajo mi na ušesa votli glasovi daljnega groma; — al neprestano bobnenje naznanovalo mi je le blizavo mogočnega belskega slapa „Möllfall am Slap.“ — Skozi vas „Pokhorn“ šumi urnega teka bistri potok, ki priskakluje iz visoko ležečega jezerčka pod verhom zlatorudnih gor „Goldzeche“ in „Waschgang.“ Tu sred vasi na mostiču, ki derži čez potok, vglada se po kakem 13 — 15 ur dolgem popotvanji skozi Belso dolino vpervič — in sicer le za ene trenutke — šibki verhunec velikanskega „Velikega zvonika“ (Grossglockner); al danes bil je čmeren in ni se mi dal viditi. Je pač res, kakor o tem velikanu piše neki popotnik, rekoč: „Veliki zvonik“ enak je imenitnemu možu, ki dalječ okrog po svetu slovi, doma pa je le redko kdaj viditi; ker se mu vredno ne zdi, kazati se ljudem.

Za vajo peljala me je k zapadu pot zdaj sterma gor in tje k levi okoli nizkega grička, o katerem sem ravnokar povedal, da veže leve in desne gore. Vedno nižej bila je za manoj vas „Pokhorn“ in ravnica dolge Belske doline, vedno bližej pred manoj pa je tudi zijalo ozko in tamno skalnato žrelo, ki si ga je skozi kamniti grič v dolgih vekih časov zdolbla dereča Bela, in v katerega noč ona čez visoke pečine pada z zgornje v spodnjo dolino v vsi svoji velikosti. Od moči silnega bobnenja stresa se zemlja pod nogami popotniku. Blizo pod verhom griča kaže k levi ceste lesa vhod in sterma stezo, ki pelje globoko doli k podnožju slapa. Da tudi jaz sem plezal doli, ume se samo po sebi; kajti so take naravske znamenitosti le v redkih krajih sveta viditi. Treba pa je tudi, da take čuda človek sam vidi, ker natanko popisati jih navadno zmanjkuje besed in tudi peša moč peresu. Torej se tudi jaz v obširno popisovanje spuštati ne uterim. —

Nazaj pridši gori na cesto stopal sem še ene korake navkreber. Nizke hišice verh klanca kazale so mi vas, ki je obderžala vkljub vsega ponemčevanja svoje prvotno ime „na Slapu;“ — ko pa še ene stopinje naprej storim, stermečemu odperla se mi je hipoma med nebotične gore stisnjena visoka in ozka planinska dolina, in pred saboj vgladal sem kakor od čarobne moči le-sem postavljeni prvi konec svojega večletnega kopernenja: v Evropi naj višjo, 4506 čevljev nad morjem ležečo farno vas pri sv. Kervi z njeno krasno gotično cerkevjo. — Tudi orjaški Veliki zvonik — od tod merjen še na visokost našemu Triglavu enak — oblečen z večnim ledom in snegom, pozdravlja iz zadnjega konca doline od zapadne strani doli o vgodnem vremenu tukaj na enkrat radovidnega popotnika. Al danes je bil zakrit v svetlih meglá tančice. Njegovi sosednji velikani pa so mi dali gledati svojih pleš temena. Dolgo stal sem nepremakljiv, pregledovaje gorostasne verhove, božje — potno cerkev in krasno dolinico, ki je bila nekdanj napolujena z valovi „belega jezera“, dokler ni njih silna moč preglodala in prederla skalnatih mej na „Slapu.“ Zdjaj je pokrita samotna dolinica z rodovitnimi polji in z zelenimi travniki, med katerih se Bela v malih ovinkih tiho šumlja tako dolgo vije, dokler je pečine na Slapu ne pogoltnejo v svoje tamno žrelo. — Nekoliko nad dnem doline peljala me je pot zdaj vprek desnega hribovja tje prot griču, kjer na kraji majhne, iz kakih 10 hiš obstoječe vasi, stoji ponosna

farna cerkev z visokim svojim zvonikom. Edina gostivnica sprejela me je vljudno ter zagotovila mojim trudnim udom dobro prenočišče. Odloživši svojo popotno culico zdajci hotel sem zadostiti staremu običaju slovenskemu ter sem po kratki pomudbi podal se v romarsko cerkev. Vhod njen pelje s pokopališča, ki jo obdaja, čez nekoliko stopnic navzdol v prostorno lopo; iz nje pa stopi se skozi velike vrata v krasno cerkev, ki je izmed naj lepših v Gorotanu. Zidana v gotičkem slogu stoji že od leta 1483 ter je skozi sto in sto let živa priča pobožnosti in umetnosti nekdanjih srečnejših časov, katerim žalobog sedanjí dnevi skoraj senca niso. Šesteri močni stebri podpirajo obok cerkvene ladije, ktero ob straneh galerije (stranski kori) zaljšajo. Na sprednih stenah pod galerijami je pripetih 14 velikih podob, ktere kažejo glavne dogodbe iz življenja in smerti zveličanega Brikeija. Veliki altar, akoravno je lesen, je pravi podobarški umotvor ter je ozališan z naj lepšimi rezlinami gotičke umetnosti. Skončuje se v treh verhovih. Enaka oblika altarja je le redko kje viditi. Ob straneh ima namreč nekake dvakrat pregibljive visoke duri, ktere so ozališane spredaj z raznimi rezlinami, zadaj pa s krasnimi podobami iz 15. stoletja. S temi durmi se ob določenih cerkvenih časih — mende v adventu in postu — altar al na pol al pa celo zapira in dobiva tako za razne čase tudi razno podobo. Ako bi hotel človek samo ta altar natanko pregledati in popisati, mogel bi stati poleg njega samega svojega pol dne. — Na evangelijski strani ob steni stoji v prezbitoriji dalje sedem sežnjev visoka, z verhom do oboka segajoča gotička piramida. V nji se hranujeto dve lepi monštranci. V eno je vdelana mala ploščata zelenkasta skleničica (flaška) s sv. Kervjo, v drugo pa trije zlati klasovi. Zaklenjene ste sicer monštranci s čveterimi ključavnicami, vendar pa ju je skozi durice, ki so narejene iz močnega železnega omrežja, lahko viditi. Blizo v sredi cerkve peljejo široke kamnite stopnice doli v podzemeljsko kapelo, ktere obok sloni na dveh stebrih. V dnu stopnic k desni roki nahaja se grob zveličanega Brikeija v podobi ozke altarne menze (mize) in z altarju enako višino pri glavi. Na menzi leži lesena podoba sv. Brikeija, zavarovana z železnim omrežjem pred poškodovanjem. S papeževim dovoljenjem se je leta 1729 grob odperl, v katerem so najdlji koščice človeka srednje velikosti in naj boljših let, kajti v glavi ni še manjkalo nobenega zobá. Bili so potem sveti ostanki v snažno tančico zaviti ter na prejšnje mesto v rako položeni in zaperti. — Tudi še dva druga altarčka sta v tem pozemeljskem svetišču, ki pa se mlo ozirata po umetnikovi popravljalni roki.

Ker je življenje zveličanega Brikeija s cerkvijo pri sv. Kervi v tako tesni zvezi, naj ga vpletem tu o raki častitljivih ostankov njegovih v svoj potopis ter v venec posebnih zanimivost.

Brikeij, rojen v zemlji Danski, podal se je bil na Gerško, kjer se je pod cesarjem Leonom odlikoval tako v vojski s svojo slavno hrabrostjo, kakor na dvoru njegovem z globoko-modrim razumom in posebno svetim življenjem. Postal je vojskovodja in posebni ljubljeneč cesarjev. Al dolgo tiho hrepenenje po mili očetnjava dozorelo je v njegovem srcu poslednjič do terdnega sklepa, da bi se vernil iz Carigrada na svoj dom. Razodel je cesarju svoje misli ter prosil za slovo, ker želel je posebno zato nazaj na Dansko, da bi tam pomagal pri svojih paganskih rojakih razširjati luč sv. vere in povzdigovati znamnje sv. križa. Cesar, akoravno je bitko občutil zgubo naj blagšega zmed svojih dvornikov, dovolil mu je vendar v njegovo prošnjo ter ponudil zvestemu vojskovodji o ločitvi, naj si zbere od njega kaki poseben dar. Brikeij pa prosi cesarja za ene kapljice sv. kervi, ki je pritekla nekda iz podobe Kristusove, ktero je prederzna roka nekega hudobnega judovskega oskrnjavca z nožem prebadala, in ktera se je očitno čistila v Sofijni cerkvi v Carigradu. Le s težavo je dosegel Brikeij poproseno svetinjo in z njo je nastopil, v tamno romarsko

haljo opravljen, popotvanje proti domu. Čez morje v Italijo pridši prekoračil je Juliške planine ter je bil na potu proti Solnograškemu. Blizo sv. Kervi, pri sedanji kapelici sv. Brikeija (ktero hočemo v duhu jutri obiskati) bil je po viharu zimski noči od rudokopov mertev pod sneženo odejo najden, iz ktere so trije pšenični klasovi rastle. Pisanje, na Brikeijevih persih najdeno, naznanaovalo je, kdo da je. Mertveca hočejo zdaj z dvema voloma do pokopališča peljati. Gresta en čas pohlevno; al kmal ostaneta in nočeta se več ganiti z mesta. Napravili so toraj koj tam jamo in merliča zagreblji. Perstan njegov in pri njem najdeno pisanje pa so vzeli rudokopi saboj. Čez malo dni zapazijo, da ena noga rajnega moli iz groba. Noga bila je obvezana, in ko obvezo snamejo, vidije globoko rano, v kateri je tičala mala zelenkasta stekleničica z nekterimi kapljicami tamne mokrine. Vzeli so terniček iz rane, merliča vnovič zagrebejo, skrivnostno dogodbo pa naznanijo nadškofu Solnograškemu. Le-ta piše patriarhu v Carigrad, kako in kaj, in dosegel je popolnoma razjasnilo o Brikeiju in sv. kervi. —

To zgodilo se je leta 714.

Več stoletij je potem stala mala kapelica, ktero je vneto ljudstvo nad grobom zveličanega Brikeija pozidalo. Bila je, kakor govori povestnica, edini in prvi sveti hramič kristjanske pobožnosti v tih krajih. Leta 1482 pa se je umaknila kapelica sedanji lepi cerkvi, ktero slednji občuduje, ki stopi vanjo. —

Ko sem bil cerkev tako v vsih njenih delih in prostorih natanko pregledal, podal sem se zopet iz nje ter stopil iz lope skozi duri, ki na spodnjo stran pokopališča derže, pod vedro nebo. In glej nepričakovano čudo! Veter bil je razpihal med tem megle in velikanski Veliki zvonik stal je v svoji beli odeji mogočno gori v koncu ozke doline popolnoma odgerujen pred mano. Večerni žarki zahajočega solnca zlatili so njegovo ledeno teme in snežno-bele krila. Stermeč sem ga občudoval. Ako bi ga tudi nič več vidil ne bil, zadosti mi je bil edini ta pogled, edini ta trenutek. Opomnim naj memgredé, da Veliki zvonik je posebno čmeren gospodar. Popotniki mudijo se in čakajo včasih po več dni tukaj, in vendar ni jim sreče, da bi orjaka tudi le za ene trenutke vidili. — (Dalje sledi.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Pretečeni torek, 15. t. m., so posvečenci 1838. leta svojo petindvajsetletnico obhajali v mestni farni cerkvi pri sv. Jakupu. Slovesno zvenenje ob 3/8 je bilo veliko vernikov privabilo, dasiravno slovesnost ni bila očitno oznanjena. Imeli so ob 8 vélike bilje pred postavljenim mertvaškim odrom za ranjke sošolce z libero na zadnje, nato je nasledvalo več tihih maš. Ob 10 pa je imel vis. čast. gosp. prošt in šolski svetovavec dr. Anton Jarc pontifikalno mašo s strežbo družih sošolcev, med vojaško godbo in izverstnim petjem pod vodstvom gosp. učenika Belarja na koru. Zahvalna pesem je sklenila cerkveno slovesnost. Popoldne pa so imeli prijazno pogostovanje pri gospodu šolskem svetovavcu dr. Ant. Jarcu. Došla je častite gospode pa tudi ta posebna čast, da so milostni gosp. knez in škof bili dopoldne pri sv. maši, pa tudi popoldne so jih s svojim obiskanjem počistali in serčno razveselili. Bili pa so naslednji vv. čč. gg. sošolci: Ze imenovani dr. Ant. Jarc, šentjakopski fajmošter Fr. Hrovat, smledniški fajmošter Ant. Hafner, lokalista Jož. Gregorič iz Čateža in Fr. Strojín iz Hotiča, duh. pastir Mih. Kopitar iz Verzulja, in 2 oo. redovnika, Maršal in Flis. Ob enem posvečena, čé tudi ne sošolca, sta bila Karol Legat, šolski vodja, fajmošter Košir. Pričujoči niso bili gg.: Lobe, Pavlin in Rebol. Umerli so gg.: Ljubič, Kobe, Gerčar, Stanonik, Berce, — in redovniki oo. Knific, Spende, Poljanec. Bog daj verlim gospodom še dolgo živeti in veliko dobrega še doversiti v svoj lastni in v prid svojega bližnjega!

Iz Ljubljane. Gospod Tomaž Zupan, prefekt v Alojzijevisu, bo v prihodnje ob enem učil veroznanstvo v drugih razdelkih na spodnji gimnazii. — „Novice“ naznajo, da so pravila „matis slovenske“ že gotove in pripravljene, da se predložijo v poterditev. — Slišimo, da bukev življenja Slomškovega je oddanih že 1400.

Slovstveno.

ABUNA SOLIMAN,

to je, slavospev in življenje ranjcega dr. Ignacija Knobleherja, apost. provikarja v srednji Afriki, z lepo bakrorezno podobo misijonarjevo na čelu, je ravno kar prišel na svetlo. Delo je znanega izverstnega pesnika g. Antona Umek-a Okiškega, čisti tisk Blaznikov, ves z novimi čerkami, popir lep iz podljudljanske popirnice, — vse tako zalo in prijetno narejeno, kakor se spodobi taki tvarini in enakemu delu slovenskega leposlovstva. Sicer obsega vse delo 13 pol; 11 pol je raznoterih spevov iz domačega, popotnega in misijonskega življenja provikarja Knobleherja, iz zamurskih šeg itd. Nekatere pesmi so tudi v zamurskem jeziku s slovenskim prevodom. — Drugo je pa življenje ranjcega, popisano prav mično in ob kratkem. Upamo, da to je spominek, našemu slavnemu rojaku zares spodoben, po svojem obsegu ves primèren, v slovenski mladini blagoselne čutila obudovati in vsako slovensko serce v prostih urah kratkočasiti. Z nobeno rečjo bi se ne bil mogel spomin našega rojaka bolj živo ohraniti, kakor s tem spisom. Naj bodo torej vsim prijateljem in spoštovavcem ranjcega slavnega moža te bukvice živo priporočene. Slavne vodstva slovenskih gimnazij in gg. učitelje slovenšine — tudi po realkah — prosimo, naj bi blagovolili na to delo se ozreti, v katerem so kaj pripravne daljši in krajši pesmi vsakterih metrov in obsega za vaje in deklamovanje učencev in družin. Niso pa zgolj suhe verstice, temuč čitatelj bo našel, da umni pesnik, ki je gimnazijo lansko leto skoz in skoz tako izverstno doversil, je povsod iz vsih raznih véd krepko zernje iz nekdanjih in sedanjih časov, iz klasiških in družin del snoval v svoje mične poezije, pa tudi domovini ni dolžan ostal, kar se ji spodobi. Iz enacega namena so kakor nalaš tudi za „čitavnice“, ki jih jim prijazno priporočujemo. Slovenske časnike pa prosimo, da bi to novo delo naznanili.

Ker so se dobrotniki za Knobleherjev spominek o zbiranju darov tako blagoselni skazovali in so vmés mnogi v ta namen prav lepe dari darovali, bi bilo lepo, da bi se jim zdaj — vsaj večim darovavcem — tudi bukvice brez plače podale. Sleherni pa vidi, da to se iz več vzrokov skorej ne dá izpeljati, in vemo, da tega tudi ne išejo preblagi darovavci; torej bodi zopet o tej priliki vsim skupaj izrečena prav preserčna hvala in spominica priporočena! Denar pa, ki se bode za prodane bukve izkupil, menimo, bo vsim všeč, da naj se zopet vloži v hranilnico, ter se naraša; utegne se prilika vdati, da zopet kaj lepega in dobrega dosežemo v prid misijona in naše drage domovine ob enem.

O tej priložnosti naj povzamemo, kar se je že storilo za spominek ranjcega provikarja. 100 gld. je danih v Škočijan ondodnemu v. č. gosp. fajmoštru, da se vstanovi obletnica; kupljena je lepa velika podoba ranjce. Knobleherja, malana od ranjce. umetnika Langus-a, ktera je zdaj v semenisu; po gosp. Kirchnerji je v Kairi narejena lepa ploša z napisom v spomin ranjcega, ki je vdelana v hartumski kapeli; zdaj pa so na svetlo dane ravno imenovane prelepe bukve, ki bodo njegov spomin gotovo ohranile do konca sveta med Slovenci, pa tudi sicer veliko dobrega storile.

Zdaj pa še kaj malega, kako se z denarom za spominek gospodari. Po odšteti stroških za prvo imenovane naprave (razun sedanjih bukev) je bilo še od leta 1858 do 1861 v ljubljansko hranilnico vloženih 713 gld. Od tega denara je zdaj za stroške „Abuna Solimana“ izdanih: 200 gld. ko častno darilo za slavospev gosp. pisavcu (ka-

kor je bilo v povabilu k temu delu napovedano), 50 gld. pa za življenjepis; 175 gld. za 2.000 podob; 438 gld. 50 kr. za popir in natis. Po vsem tem so 103 gld. še v hranilnici in nekteri gold. na strani za manjši stroške. Upamo pa, da se bo hitro precej bukev poprodalo, in če bo malo sreče, da matica svoj denar saj več del nazaj dobi. O prilikah bomo naznanaovali, pri čem smo kaj. — Nadjamo se poslednjič, da bo vsem vstreženo, ako ceno sploh postavimo na 1 gld., (pri Gerberji, Lecherji id.) za učence pa, kadar jih vodstvo zanje več skupaj vzame, naj bodo po 80 nkr., da si mladost ložje napravi to delo, ki je za njo vse primerno. Vr.

Iz Cirkel, 14. kim. Ljuba Danica! ki si pred mesca dnevi naznanila bitko osodo naših Mraševcev, naznani svojim bravcem tudi veselje, ki smo ga pretečeni teden občutili Cirkanci, posebno pa naši pogorelci. Nenadoma nam pride v četrtek po pošti po gosp. vredniku Zg. Danice od nekiga neimenovanega dobrotnika z Gorenjskega 155 gold. 90 kr. za uboge pogorelce v velikim Mraševim, in ta veliki znesek nas je toliko bolj razveselil, ker so nam gosp. vrednik že popred 7 gold. za naše pogorelce poslali s tem pristavkam, da si ne upajo za nje kaj več nabrati, ker je letas mnogo požarov in so se ljudje naveličali dajati. „Priserčna zahvala našim dobrotnikom, stoterno naj jim Bog poverne na tem in na unim svetu!“ — je enoglasno vpitje naših pogorelcev. — Kdor je bil kdaj v naših krajih, mu je znano, kakošno pomanjkanje lesa je tukaj. Mraševci imajo nekoliko lastne hraščine, drugi Cirkanci pa še toliko ne; ves les in derva si morajo kupovati, zato pa tudi svojim nesrečnim sosedom ne morejo ne z lesom ne z apnam i. t. d. v pomoč biti. Kdor hoče tukaj kako poslopje staviti, si mora les v Kerškem ali pa v Brežicah od štajerskih brodarjev kupiti. Zato si pa tudi pogoreli Mraševci ne morejo stanovašiče ponarediti; že je več ko dva mesca, od kar je gorelo, pa pisavec teh verstic ne ve, če bo izmed 39 gospodarjev njih 5 si stanovašiča vsaj toliko ponarediti zamoglo, da bi po zimi v njih prebivali. Ljudje ležijo po noči na planim, kuhajo si v pečeh, ki na prostim stojé in se čez-nje nekatere deske položé, ako bi vtegnil dež priti, da jim peči ne razmoči. Gotovo grozno siromaštvo! Kdor premore ubogim siromakam kaj pomagati, mu Bog stoterno poverni!

Cirkanski kaplan.

Iz Radeč na Dolenskem, 10. kim. —X— Malega šmarna dan že pozno popoldne je streljanje in zvonjenje naznanilo prihod njih milosti prevzvišenega gospoda knezoškofa, ki so se od Šentjurja, kjer so tisti dan delili zakrament svete birmе, iz enacega namena pripeljali tudi v Radeče. Obilna množica je željna in radostna pričakovala visocega gosta, in ko so milostljivi knez stopili iz kočije, nagovorila jih je mlada deklica v imenu vseh birmancev, potem se je podala procesija pod zalim slavolokom proti cerkvi. Drugi dan ob devetih so njih milost brali sveto mašo in potem govorili v veliko radost vsem pričujočim, saj je slavno znano, kako milo in gladko jim teče tudi slovenska beseda. Po dokončanem deljenji svete birmе je bil navadni slovesni obed. O napitnicah naj se omeni, da so radeški gospod fajmošter njih milosti med drugim željo izrekli, naj bi ljubljanska škofija še dolgo cvetela v zavetji pomenljivega škofovega gerba (križ s palmami) in bi večno ostala zmagovita. Prevzvišeni gosp. knez so z zahvalo sklenili napitnico radeškemu patronu, slavnemu gospodu vitezu G., dvorskemu grajšaku. Le-tá imenitni mož, na čigar persih se med drugimi blišča tudi dva reda, podeljena od Pija IX, ima velike zasluge na vse strani, tudi za Cerkev. Potem se je prebrala in med vso pričujočo gospodo razdelila pesem „pozdrav“, ki jo je omenjeni gospod grajšak prav lično natisnil dal. Drugi dan ob osmih so njih milost maševali v domači kapeli dvorske grajšine in kmalo potem je zvonjenje naznanilo, da se vračajo zopet v belo Ljubljano. Imenovani pozdrav pa je taki-le:

POZDRAV.

Njih Milosti

Prevzvišenemu in Prečastitljivemu Gospodu

Knezu in Škofu

Dohtarju JERNEJU VIDMAR-ju

o Njihovem slavnem prihodu v Radeče na Dolensko

9. septembra 1863

poklonili osrečeni Radečanje.

Presvitlo se žarki nebeški razlite
In milo dolensko razjasni stran,
Zvonovi mogočno z višav zadonite,
Slavite veselja preserčnega dan.

Ovite se z zarijo zlato verhovi,
Po gorah, dolinah razširi se mir,
In radost šumite posavski valovi:
To bele Ljubljane gre viši Pastir!

Presveto oblast so nebesa Mu dale,
Donese preblašeni vsem blagoslov;
Da vérne bi serca nezmagane stale,
Osreči dans prvič nas prihod Njegov.

Zatoraj med žarkov nebeških sijanjem,
Med pisanim cvetjem dolenskih dobrav
S presladkim osrečeni naj radovanjem
Zakličejo škofu Jerneju pozdrav:

„Bog s Tabo, voditelj ljubljanske škofije,
Veselite budiš nam, preljubljeni knez!
Nasproti svitlo ena zvezda Ti sije:
To naše ljubezni mogočna je vez.“

„Naj dolgo Te sveta previdnost ohrani,
Da v Tvoji ljubezni se Kranjska žari;
Prijazen nam vernikom vedno ostani,
Odgrinaj nebeških zakladov dari.“

„Naj spremlja Te sreča povsod najmileja,
Veselega živi Bog mnogo Te let:
Na vekomaj v sercu naj škofa Jerneja
Potnosti nebeške razvija se cvet!“ —

A. Umek Okiški.

Iz Idrije. Predraga Danica! Ker rada pripoveduješ iz mnogih krajev naznanila cerkvenih slovesnost in olepšanih cerkvá, daj malo prostora, te prosim, tudi mojim versticam od vesele duhovne slovesnosti, ktera se je pri Fari v spodnji Idrii 23. velikiga serpana letos prav lepo v Božjo večí čast doveršila.

Celih 9 let smo se trudili, našo farno cerkev po prizadevanji v. častitiga g. fajmoštra F. M. vso popraviti. Kar smo želeli, smo tudi z Božjo milostjo in pomočjo dosegli. Zdaj imamo 5 novih altarjev, novo leco ali prižnico, nove spovednice in vse klopi v cerkvi nove; spovednice in klopi so iz orehoviga lesa, lepe, de je kaj!

Cerkvi smo pred 2 letama novo streho dali, in rudeče zagrinjala na oknih pri velikim altarji prav mično svetlobo po cerkvi dajejo. In letas, 13. nedeljo po binkostih, so se naše zelje popolnoma spolnile, ker ta veseli in nepozabljivi praznik smo nov križev pot v cerkev iz farovža v procesii nesli. Neslo ga je 14 poštenih fantov, vsak po eno tablo, in svetili ste pri vsaki tabli dve pobožni devici, v belih oblačilih vse oblečene, z zelenim vencam na glavi in z gorečimi svečami v rokah.

Križev pot so posvetili v. č. gospod O. Salvator, gvardijan in fajm. iz Ljubljane. Ko je bilo vseh 14 tabel na svoje mesto povisanih in zverstenih, so imenovani gospod prav lepo po domače pridigovali, in govorili od popolnoma odpustkov, ki se dobivajo pri obiskani križeviga pota, pa tudi vsem vernim goreče priporočili, križev pot pogosto in pobožno obiskovati. Po pridigi so pa prečast. gospod vikši šolski svetovavec in prošt g. dr. Jarc sveto mašo brali, pri kateri je šestnajst častit. gospodov duhovnov pričujočih bilo.

Veliko farmanov še nikoli take slovesnosti vidilo ni, in 100 let bo preteklo, ko je pri fari več ne bo. Naj še v misel vzamem, de smo mehove pri orgljah s kora v zvonik predstavili, in namesti ogrinjal čez orglje smo s sveto Cecilijo, na platno prav spodbudno namalano, orgle pokrili. Cerkev je zdaj zares lepa, vsi altarji snažni. Lepa hvala in čast za to tudi g. Tavčarju v Idrii, rojaku domačemu, ker si je zares velike zasluge pridobil pri ti cerkvi, v kateri je bil keršen, ker je luč sv. vere zadobil. Serčna hvala vsim vv. čč. gospodam, kateri so s svojo pričujočnostjo k ti slovesnosti pripomogli; posebna hvala vsem farmanam, de so glas svojiga duh. pastirja poslušali, in s svojimi darovi za lepšanje svoje farne cerkve pri Bogu in pri Materi Božji si nar lepši spominek postavili. *I der čan.*

Iz Notranjskega, 15. kim. F. S—r. Predraga Danica! Prosim, sprejmi kratko naznanilo o lepem opravilu, ktero se je pretečeno nedeljo, praznik preslad. imena Marije D. obhajalo na Planinski gori, kjer je sloveča Božja veža, posvečena Marii „Pribežališu grešnikov.“ Zbralo se je bilo mnogo pobožnih romarjev, katerih veliko je v saboto-večer zakrament sv. pokore opravilo, tako da so mogli trije gg. duhovni pozno v noč kakor tudi precej zarano v jutro spovedovati in skesanim ovčicam mir deliti, kakor šniga svet nikdar podeliti ne more. Upati je, da je mnogo zgubljenih ovčic svojiga neskončne ljubezni vredniga pastirja Jezusa po dobri spovedi zopet našlo v zakramentu presv. Rešnjiga Telesa na priprošnje usmiljene Matere Marije. — Bila je pa tudi cerkev za ta praznik krasno olepšana, posebno pa veliki altar, v katerim je podoba Kraljice nebeske z zlato krono na glavi in ogernjena z razpetim plajšem, v znamenje, kako močno Ona želi, naj bi vsi ljudje k Nji se zatekli in pri Nji pomoči iskali v dušnih in telesnih potrebah. Z visociga oboka sta visela dva venca, razprostena pred velikim altarjem, v katerih sredi se je kazalo presladko ime Marija. — Pervo duhovno opravilo so imeli domači gospod oče, ob 10 pa sv. mašo in cerkveni govor v. č. g. cerkniški dekan in stregla sta jim domača gospoda. — Opomniti moram, da so se tudi zdaj, kakor vselej, planinski pevci dobro skazali; peli so slovensko sv. mašo in več pesem Matere Božje. Posebno lepo pa so peli: „Marija Kraljica verhangelska“, ki je zložena od gospoda dekana Hieingerja. —

Iz Velehrada. r. Ne deleč od železnice v ozki dolini ali nižavi stoji v sredi majhnih hribocev Velehrad, vas z malo toda precej čednimi in velikimi hišami. Naj več med njimi so nekdanje samostanske poslopja, zdaj lastina barona Sina, gerka ne nemca. Skozi grad njegov se gre na dvoriše, in ondi stoji krog in krog z ozidjem obdana. le na eni strani s farovžem sklenjena veličanska velehradska cerkev, kakor pravijo na mesta, kjer je v čast Matere Božje že l. 874 bil sozidal cerkev Svatopluk, ktero je posvetil sv. Metod. Poderli so jo Madjari po bitvi pri Požunu l. 907. Potem so dobili ta kraj v last litomišelski benediktini, in tem ga je odkupil mejni grof moravski Vladislav Iudřiech I, ter jel l. 1202 zidati ondi cerkev in samostan za cisterciake ali bernardine, ki jih je poklical s Českega. Dodelal je ta vstav brat njegov, Premislav Otokar I, kralj česki, in vprico njega je bil posvečen l. 1228 v čast Matere Božje. L. 1421 so prihruli husiti, podirali, morili, poropali in unesli, kar je bilo lepega in drazega, vendar si je zopet opomogel vstav in cerkev vnovič pozidala; ali zažgana je bila l. 1681, in l. 1713 je strela vanjo udarila. Od seh mal so jo z novega delali, in l. 1722 je cerkveno zidanje doveršil opat Florijan (DoMV's haeC sVb abbate FLoriano InnoVata Vt fLoreat). L. 1735 pa, 18. nedeljo po Duhovem, je bila, kakoršna je zdaj, posvečena (Consecrata 2. octobris 1735) v ime Marije, Matere Božje in apostolov in patronov Moravije, Cirila in Metoda. Po odpravi redovnikov (l. 1784) je postala farna cerkev in patronat je prevzela odslej matice náboženská (religions-

fond). Poslednje leta se je nekaj govorilo o tem, kako bi se dala dostojno napraviti za tisučletnico, osnovalo društvo, ustanovila družba „koruna solunska“ v ta namen, vendar se je to prepozno sprožilo in premalo storilo doslej. Upajo pa, da se bo sčasoma vse popravilo in zveršilo za prihodnje slavnosti, smerti sv. Cirila in Metoda, ali kadar se najde truplo tega ali unega svetnika itd.

Kadar vstopiš skozi omenjeni grad na dvor, se ti kar pokaže velika cerkev z dvema zvonikoma in lepim licem. Na njem stoji v dveh verstah osem kamnitih podob (sob) svetnikov in sicer: ss. Petra in Pavla, Cirila in Metoda, Janeza kerstnika in Janeza evangelista, Benedikta in Bernarda. Nad temi stoji v lini podoba Marije z detetom Jezusom in v sredi na verhu lep pozlačen križ. V zvonikih na straneh je v enem veliki zvon 6854 funtov težak, v enem pa dva manjši (3470 in 1780 funtov). Na verhu zvonikov sta spet kipa ss. Cirila in Metoda. Na strehi se vidita dva angela, dva sklenjena škita deržeča; na enem je izobražen česki lev, na enem pa moravski orel. Nad kuplo je spet manjši turn ali stolp s tremi majhnimi zvonovi, ki so večidel iz prejšnjih starih preliti.

Pri vstopu se ti pokaže podoba križa, v kateri je cerkev zidana. Kor sloni na kamnitih stebrih. Orgle imajo 32 spreminjav, dvojno klaviaturo in 4 mehove. Cerkev je naj daljši na Moravi in 10.000 ljudi ima zložno, kaj lahko prostor v nji. V sredi je na obeh straneh korna stolica za nekdanje redovnike, iz hrastovega lesa umetno zrezljana in s postavami 12 apostolov in družih svetnikov iz lipovega lesa lično olepšana, z 18 sedeži na vsaki plati. V velikem altari ti kaže slika vnebozetje Device Marije in na straneh ste podobi sv. Janeza kerstnika in sv. Janeza evangelista. Ravno tako ste na obeh straneh žagrada in nad njima prostorne molitbenici ali oratorja. Na levi strani je tudi nad kapelami stranski kor, prav prostoren in sklenjen s samostanom in z velikim korom.

Kapel ima cerkev 16, po 8 na vsaki strani, ktere so posvečene za vratni na desni ali evangelijski strani 1. vsm svetim iz cistercijskega reda, 2. sv. Katarini, 3. sv. Cirilu, 4. sv. Marii Magdaleni, 5. sv. Václavu, 6. sv. Školastiki, 7. sv. Petru in 8. sv. Bernardu; na levi ali berilni strani pa 1. vsm ss. angeljem, 2. sv. Barbari, 3. sv. Metodu, 4. sv. Marii egipčanki, 5. sv. Florijanu, 6. sv. Hedviki, 7. sv. Pavlu in 8. sv. Benediktu. Verh tega ste velike podobi sv. Cirila in Metoda v levem krilu po cerkvi obrnjene, pred kterima romarji radi molijo in jima sveče zažigajo, na altari v kapelici pa je truplo s svetinjami sv. Iluminata; na drugi strani pa truplo sv. Viktora in za altarjem vhod v kapelico Božjega groba. V srednjih kapelah sta tudi stranska oltarčka, eden sv. Družini, eden sv. Klemenu posvečen. Ker ste štiri kapele (ss. Petra in Pavla, sv. Hedvike in sv. Školastike s korno stolico zakrite, ima cerkev v vsem skup 16 altarjev (sicer bi jih imela 20), na kterih so v veleslavni osmini, kadar je bilo zlasti veliko romarjev, sveče gorele od 4 zjutrej do 11 dopoldne in se obhajale presvete daritve skoraj neprenehoma. Po stenah v kapelah, v kupli in nad ladijo po stropu so različne slikarije iz zgodovine slovanske in samostanske, zlasti iz življenja ss. Cirila in Metoda. Pod cerkvijo pa so velike rake, kjer so trupla ranjelih redovnikov, samostanskih dobrotnikov in družih imenitnih oseb — morebiti kje tudi sv. Metoda?

Zunaj obzidja, na jugovzhodni strani stoji kapelica, tako imenovana Cirilka. Pripoveduje se, da je sv. Ciril ondi kerševal; vsaj v časti je bilo tisto mesto od nekdanj. Zdaj je dal sedanji olomuški veliki škof pozidati in opisati lepo kapelico ter je na svoje stroške naročil v Rimu krilat altar: Razglašenje Gospodovo (Marija z Jezusom in sv. Jožefom, pred njimi sv. trije Kralji), na krilih pa znotraj sv. Ciril in Metod, zunaj pa podobe sv. evangelistov neki velja 12.000 gold. Zdihovaje se je ljudstvo vsulo

vanjo, ko so se odperle vrata; ko bi trenil, je popadalo na tla in po kolenih šlo krog altarja, in le nerado in vedno nazaj pogledovaje se je ločilo, ko so se vrata mogle spet zapreti.

Ker je velehradska cerkev olomuške škofije zraven svetega leta na veliko Gospodnico obhajala tudi svoj god, je prišlo silo veliko romarjev v procesijah z zastavami, s križi in svojimi duhovni. Zlasti velike ste bile procesije iz bernske škofije, iz ktere so potniki lepo po dekanijah razdeljeni prihajali na Velehrad. Pervo je vodil klobuški (klobučski) dekan K. Klauder, drugo pa Hodoninski K. Čech. Pridigovala sta romarjem v petek popoldne in v saboto zjutraj duh. pastir P. Trawníček, dopoldne pa duh. pastir A. Šimeček. Vsaka procesija je imela svoje godce v dveh, tudi treh kerdelih. Peli so litanije in pesem v čast Matere Božje in apostolov ss. Cirila in Metoda posebni pevci zunaj in v cerkvi, ljudstvo pa in godci so odgovarjali in prikladali. Domú gredé ste se bile sklenile, in kaj krasno je bilo gledati toliko romarjev moških in ženskih, vse sparoma, z 10 duhovni, skoraj 50 zastavami (vsakoršnimi banderi in križi), in vsaka se je zamuju ali križu na mostku zunaj grada trikrat priklonila ter ga pozdravila. Krasno je gledati moravsko ljudstvo v silo različnih in mnogtero pisanih oblačilih, zlasti rudeče-belo-plave barve tako, da sem mislil: dové, ali so narodne barve slovanske po razno pisani obleki in noši moravskih Slovanov posnete — kali? Vedenja so lepega; nerodnosti ni bilo viditi ne slišati. Ne le ženske, tudi moški in celo prav stari možje pridno na bukvice molijo. To pa sem spoznal na Moravskem, pa tudi Českem, da je gotica nemška med prostim narodom še veliko bolj razširjena kakor pri nas Slovencih bohoričica. Nismo skutniki Slovenci ne. — Milo se mi je storilo slišati, koliko pomanjkanje duhovnov je v bernski škofii. Letos so bili le 4 posvečeni; treba bi jih pa bilo kacij 70. Sem ter tje je potreba tolika, da so že iz Rima nekterim mogli dobiti privoljenje ob nedeljah in praznikih po dvakrat maševati. Sploh je viditi, da je med slovenskim ljudstvom še velika, silo velika žetev; pravih apostolskih delavcev pa je doslej še premalo. Bog nam jih pošlji na prošnjo ss. Cirila in Metoda!

Marburg. 15. sept. Do dnešnega dneva je sprejetih v semenišče 17 novincev. — Razni zadržki so bili krivi, da so se Drobtinice letos silno pozno začele tiskati. Dnes se tiska četrta polja in menimo, da zdaj ne bo kaj več tiska zadrževalo. — Glas, da bote imeli v Ljubljani sv. misijon, je pač kaj vesel. S tim svetim pravilom si bo po božna Ljubljana vpletla nov biser v krono svoje bogoljubnosti. Zares, misijonu mora vsak prijatelj biti, kteri se ga je kdaj vdeležil in nja blaženi sad opazovali. Veselim se, draga Danica! da boš tudi ti v malo tednih že te moje besede poterdila, ko boš z začudenjem gledala, kako se skalnate serca razjokujejo, merzle duše za Boga ogrevajo in že ogrete v še lepšem plamenu Božje ljubezni gorijo! — Ne zamerim ti sicer, da si uni dan, ko si nemški misijon oznanila, vendar z nekako otožnim očesom se na slovenske Ljubljančane ozerla, kakor da bi bila hotla reči: „Ako bodo uni tako gostoljubno z obilno in presladko nebesko hrano nasitovani, bodo mar otroci slovenskega jezika edini brez tega kruha pušeni?“ Potolaži se; zakaj kdo vé, če ne bo nemški misijon s silovito močjo obudil svetih želj po slovenskem misijonu? In ali vam morebiti manjka v ljubljanski škofii za tako sv. opravilo sposobnih duhovnov in ljubljani dostojnih cerkev? Imate na sprebero eno in drugo. Velja tedaj samo resnične volje in terdnega sklepa. Blagoslov je od Boga.

Iz Tersta, 14. kim. Danes so naš mil. škof Jernej Legat v svoji stoljni cerkvi pri sv. Justu zapeli pesem: „Veni creator Spiritus“ in na to imeli slovesno veliko mašo, pri kteri se je z mnogim ljudstvom vred še posebno lepo versto duhovnikov vidilo. Vzrok tega shoda pa ste bile dve

v tukajšnji škofii utemeljeni bratovšini, in sicer ena „v podpor onemočnih duhovnih udov“ in druga „v verni spomin tistih duhovnih udov, ki jih bo vsmiljeni Gospod danes ali jutri po svoji sveti volji v večnost poklical.“ — Po sveti maši so imeli viši pastir prav serčen nagovor k zbranim udam in so nekatere izmed njih povabili blagovili k svoji gostni mizi, kjer se je ta posebnost pripetila, da je med 15 gosti bil tudi visokočastiti gospod Jožef Crobath, doslužen profesor v goriški osrednji duhovščini, in de je izmed povabljenih z mil. gostilnikom vred dvanajst njegovih bivših učencev, ki jih je vseh skupaj v 43 letih svojega učiteljstva imel 1188, pričujočih bilo. Mil. škof so vrednemu možu zdravico napili, ki je bila prav čutiljivo sprejeta in ponavljana.

Iz Amerike od Omene naš rojak, g. misijonar Nace Mrak, svojemu očetu 15. mal. serp. 1863 piše nekatere spomina vredne reči: Pravi n. pr.: „To leto sim kerstil starega moža, ki je že bolan in menim, da ne bo več vstal; prav na večer je prišel v nograd delat. Komaj zna križ storiti, očenaša ne zna in ga ne bo nikoli znal. Kerstil sim tudi krivoverko dekle, ki se je sem k nam primožilo. Lani se je njena sestra tudi sem omožila, in ko je takrat pervikrat bila tukaj v katoliški cerkvi, pripoveduje sama, ji je grozno dopadlo in si je mislila: oh ko bi tudi jest bila v katoliški veri! Spolnile so se njene želje. Celo zimo se je učila katekizma in to spomlad že je vse znala, kar je treba, bolj ko marsikteri vaših kristjanov. Domá je 4 ure od tod, kjer so krivoverci. Pravi, da njen brat, ki je še manji, tudi želi katoličan biti. Veliko iz njene vasi jih je prvo krivo vero zapustilo in so si drugo izvolili, njen oče pravi, če bodo vsi vero spremenili, de on hoče katolišk biti, ne pa metodist. Ravno zdaj tudi učim ajdovsko dekle, ki se tudi hoče sem omožiti. — Pretečeni teden sim prišel domú s popotvanja, ko sim kraje obiskoval; 22 dni sim bil od doma, in tri nedelje so kristjanje tukaj sami molili brez duhovnega. Imel sim svoj čoln in dva fantiča seboj, in smo se vozili od kraja do kraja. Povsod sim maševal in pridigal; kerstil sim 12 otrok, v katoliško cerkev sprejel krivoverko, . . . imel tri poroke.

Do zdaj je bila v teh krajih pri Indijancih ena sama cerkev, letas so pa tudi še drugo naredili, 3 ure od tod. So pa vsakteri ljudje, večidel Nemci in Francozje. Pa uganite, kakošna je ta cerkev? 30 čevljev dolga in 25 široka, iz smrekovih, malo obdelanih hlodov, 4 okna, vrata, streha brez stropa; vi bi rekli, to je velik skedenj. Take so večidel perve cerkve po teh krajih; ko se pa ljudje množijo in denara pridobijo, potlej druge zidajo. Mislite, de je poljanska taka bila, kakor zdaj? To bi vam mogel povedati kdo prvih, ki so tam prebivali, kako so sekali divje drevesa okoli Sovre *) in Ločivnice in jih skup vlačili za cerkev; čudili bi se. Prav zadovoljin sim, da mi ni treba več v hiši maševati; pa nič še ni odnotraj, vsega je treba še napravljati. Slišim, de oltar so veči del že naredili. Drugi teden pojdem v Milwaukee, mesto trikrat veči ko Ljubljana, unkraj jezera, tako delec kakor ko bi šel iz Ljubljane doli na Rimsko v Ankonu. V ognjeni barki pridem v 24 urah, in plača se 4 tolarje. Tam bom skusil kupiti, kar je nar potrebnišiga. Imam pa tukaj veliko krajev, ki se tudi pripravljajo cerkve delati. Ko bi pač kak duhoven hotel sem priti! Kristjanje se zmiraj množijo, vsakrat ko pridem, jih veliko več najdem, ker tukaj zemlja še ni vkupljena, in zdaj prav malo velja, samo 12 tolarjev 160 oralov (johov). Jest pa sim vender zmiraj le sam, in ko je toliko krajev obiskovati, ne morem dolgo na enim ostati, k večimu dva ali tri dni, — to je grozno malo v enim letu. Škof pa nimajo duhovnov, so kakor jest, tudi sami tam kjer je škofija, brez kakiga

duhovna, so tedaj škof, fajmošter, kaplan i. t. d. Od vojske ne vemo drugiga, ko po novicah, čutimo jo pa, ker vse je drago, posebno za oblačila. Do zdaj niso Indianov in Zamorcev v vojsko jemali, zdaj pa so dobri. Tukaj prostovoljno v soldate gredo, zdaj pa pravijo, de bodo klicani, kakor pri vas; imena so že popisali! (Konec nastl.)

Razgled po kersianskem svetu.

Nov papežev poročnik, mlisp. Marijan Falcinelli-Antoniacci, je prišel 7. t. m. na Dunaj. Domá je iz Asiza v Umbrii in je iz reda sv. Benedikta. Piji IX so mu bili dali škofijo Forli, pozneje so ga postavili vikšega škofa za tuje zemlje v Atenah; l. 1857 so ga storili apostolskega medporočnika v Brazilii.

V Zagrebu je mali šmaren sprejetih in oblečenih 14 devic v samostanu milih sester; 13 pa jih je pri ravno ti priložnosti obljubo storilo, ker so poskušajo že dostale. (Kat. l.)

V Monakovem bodo imeli 28. t. m. in naslednje dni katoliški učeni možje poseben zbor. Glasoviti možje Döllinger in Haneberg v Monakovem in Alzog v Freiburgu želijo, naj bi se katoliški učeni obojega stanú sovražnikom sv. Cerkve vkljub bolj zedinvali in spoznavali, pa se dogovarjali, kako bi se razhobotovavni nejeveri, negativnim in destruktivnim namenom v literaturi, v vedi in življenji nasprotvalo s pozitivnim znanjem, kakoršno je v katoliški Cerkvi. Torej kličejo za to leto namestovavce kat. vede, zlasti pa učene v filozofii, zgodovini in natoroznanstvu v Monakov na posvet, in želijo vsako leto zanaprej enake shode napravljati. Njih namen je med drugim tudi nasprotno podpiranje znatnih učnih početij, bližnjiši zveza in znanska vravnava raznih časnikov katoliške učenosti v prid ljuškega slovstva i. t. d.

Na Beneškem neki zopet macinarji mercinarji z vso vnemo kurijo, dražijo in ljudstvo podpihujejo k rovarstvu s tihotapskimi spisi, skrivnim vpeljevanjem rogovilkega orodja i. t. d. Ubogi Benečani! ali ne vidite, kako se godi vaši katoliški veri, vašim otrokom, vašim cerkvam in samostanom v sedanji Italii? Ali ste slepi in ne vidite, kako se vaši bratje z brati mesarijo in koljejo po nekdam tako srečnem Napolitanskem in drugod? Ali ne čutite, da se vaši katoliški Cerkvi v tako imenovani in lagani „svobodni Italii“ hujše godi kakor pod turškim polomescem? Ali menite, da bi vaš delez boljši bil, ko bi macinarje poslušali in jeli rogoviliti?! Rogovilstvo je naj poslednja in nar bolj za-veržljiva hudobija. Kadar se kako mesto ali dežela z nečisto-stjo, z mnogoterimi krivicami in mlačnostjo Bogu zameri, jih njegovo varstvo zapusti, rovarjem in roparjem izda, kateri s strahom in grozo napolnujejo tiste, ki niso umeli besede: „Bodite pripravljeni, ker ne veste ne dneva ne ure, kdaj Gospod pride.“

V Middle-Village-u, bliz novega Jorka v Ameriki, se je pred nekimi tedni zgodila reč, ki razkazuje mnogočislano versko in vestno svobodo in do neba povzdigovano tolerancijo (zločnost z drugimi verci) pri tistih, ki se z njo naj bolj ponasajo. Pridigar onodne luteranske srenje se je bil s pridnim preiskovanjem sv. pisma in zlasti očetov prvih tréh stoletij vse zlagoma prepričal, da je v luteranskem uku silo zmót. Zlasti je žalno pogrešal sakramenta sv. pokore, in skusil je tudi v svoji občini, da protestanski pridigar ima roke zvezane in ne more nič storiti v prid duhovnega življenja svoje občine. Nektere je bil sicer pridobil, ali kmali so se jeli zaderžki kopiciti kakor hribi. Ker je bil prepričan da je ta nauk od Boga, se ni dal tako lahko odverniti, in je na sinodi (shodu pastorjev) v Reading-u imel govor za-stran besed sv. pisma pri sv. Jan. 20, 21—23, v katerem je bila jasno in neoveržljivo dokazana oblast odvezovati in njena potreba v Cerkvi za vse čase in torej tudi njen ravni nasledek, namreč spoved in pa tiha in posamezna spoved. Kaj stori sinoda? — Vseh 100—120 pastorjev se nobeden ne

*) To je prava pisava te besede, kakor misijonar sam piše, iz „so-vreti“, tako se tudi po vsem Poljanskem izgovarja; ne pa popačeno „Sora.“ Vred.

upa zoper govor ugovarjati, — poslali pa so mu debelo posvarilo zavolj „nespremišljenih besedi“. Taki sadi njegovega dobrega namena in nadaljne skušnje so ga kar naglo gnali k cilu namenov Božjih, namreč v katoliško cerkev. Odpovedal se je službi; v nedeljo 2. vel. serp. se je v poslednji pridigi pred svojo občino opravičil in pa kacih deset glavnih naukov luterskega uka pretresel ter dokazal, da so z naukom sv. pisma naravnost v nasprotju. Ali kaj stori tolerancija? Med vpitjem in rogoviljenjem odide občinstvo; zvečer po 10 pa so pridigarju več oken pobili in en kamen je bil zadel celo njega, in skorej bi bila zadeta tudi žena, ki je z nar mlajšim detetom v naročji ravno mem šla. Njegov naslednik, mlad pastor, ki je pa čuditi, da je ravno teh misel, kakor sprednik, je rogovileže še le ob dveh čez polnoč komej pregovoril, da so šli narazen. Pisavec, protestant, ki je bil pričujoč, naznanilo sklepa s temi-le besedami: Zastran vse dogodbe se sme reči: „Jasno je iz tega, da prenapestost in zdraženost (fanatizem in intolerancija) je vaelej desetkrat pri branivcih in zagovarjavih zmote, prejden je enkrat pri branivcih resnice.“ (Bl. a. T.)

Lesniki, jabelka in lesnika.

Napoleonu, ki svet čenča, da se vse po njegovi volji verti in suče, — Napoleonu se pred časnikarjem hlače tresejo. Znani katoličan Veuillot je že v drugo prosil pri ministerstvu privoljenja, da bi smel političk dnevnik na svetlo dajati, pa ni uslišan, dasiravno Veuillot ni ne „sektirar“, ne „rovar“, tudi ne „enostranec“ ali „vstavini nasprotnik“, kakor pravi v svoji prošnji. — Pij IX, kakor „Giorn. di Roma“ piše, so v Sinigallii vstanovili več vstavov (kolegij), za 12 mladenčev zastoj živež v semenišu, sprejmiše za hirajoče, ubožnico, in tem napravam so izročili 1,800.000 škudov (terdnjakov ali tolarjev) iz svojega lastnega premoženja. Ko je „laška“ vlada po prešičje bruhnila v Marke, je tudi prihodke tih zalóg v svojo mavho pomašila... To so ti „liberalci“ non plus ultra! — Kteri so nar veči rovarji na Avstrijskem? Menda tisti, kteri skoraj vso Avstrijo dražijo, da naj zasramuje svojega očeta — rimskega papeža, in da naj v obličje pljuje svoji materi — katoliški Cerkvi, pa da naj svojim bolnim bratom in sestram ne privoši hladila — dušnega. Taki ljudje so sovražniki katoliške Avstrije in niso vredni avstrijskega kruha, n. p.: konkordatohabavci, ultramontanohrustavci, milesestre-naulicemetavci in drugi korenjaki z indijanskimi imeni in pod-indijanskim srcem. — Nesramnega bogokletneža Renan-a, ki je v neki hripavi knjižuri Jezusu božjo čast hotel utajiti, so jeli prav po zaslužnji klofencičiti. Zastran njegove puhle učenosti je ves učeni svet ene misli. Celo rabinar Munk, prvi hebrejist v Evropi, je očitno rekel: „Jezerokrat rajši bi veroval v Boga Jezusa, ki ga uči keršanstvo, kakor pa v človeka Jezusa, od kakoršnega Renan pripoveduje.“ Dobil je tudi med učenimi v akademii marsiktere, ki ga ne mara še bolj bolé. — Med tem ko se pripoveduje, da pripravlja ruski car svobodo za svoje drage narode, se sliši pa drugo naznanilo, da kliče 48 polkov reserve v djansko vojno. Naj berže se boji car, da njegovi narodi ne bodo hotli sprejeti svobode; toraj pripravlja 48 polkov, ki bodo silili ljudstva sprejeti to predrago dobroto. (Arm.)

Domače duhovne vaje,

svetó živeti in zveličano umreti.

(Dalje.)

Božja pravica zmiraj strašnejši šibe pošilja, ker je življenje po mestih in po kmetih zmiraj bolj razuzdano in si malo kdo dá dopovedati, de bi od svoje grešne poti od-

stopil. Tako kaže, de vse šibe hočejo nad nas z veliko silo planiti, ki v litanijah vsih svetnikov prosimo, de naj bi jih Bog od nas odvernili. Kaj čemo družiga, razun bolj živo bo treba moliti. In pri molitvi smo tudi s temi vajami bili ostali, namreč pri znotranji molitvi ali premissljevanji. In smo zgodovinsk in versk zgled iz sv. pisma za premissljevanje, prevdarimo še eniga, ki se čutila ali serca tiče.

„Grajal te bom in pod oči ti bom postavil.“ (Pa. 49, 21.) Te besede sv. pisma žugajo grešniku s prihodnjo sodbo. Dobro pretehtaj besede! „Grajal te bom.“ Kdo? Jest, tvoj Bog, ki sim priča in sodnik tvoj ob enim, — ki mi ni nič skritiga, tudi nar bolj skrivne misli ne. Jest bom tvoje pregrehe očitno našteval; povedal bom takrat vsim, de zavolj tvojih skrivnih grehov sim pošiljal oginj, točo, sušo itd. ravno v tem in tem kraji, v tej in tej deželi, ta in ta dan; pa nisi na kolena padel, nisi spoznal, se nisi spreobrnul. Razodel bom tvoje hudobije in pregrehe, povedal bom njih velikost, težo, množico. Povedal bom tebi in vsim, kako so zavoljo tvoje terdovratnosti žalovali tvoji duhovni, spovedniki, tvoji starši in drugi dobri ljudje. „Pod oči ti bom postavil.“ Kakor v nar čistejšim ogledala se boš vidil samiga sebe, in kar koli ti bom očital, nobene reči ne boš mogel utajiti. Tako premissljuje spomin.

Um pretehtuje, kako strašna in polna groze je ta večna resnica, naj se kdo ozira na Sodnika, ki se ne dá takrat nič več vtolažiti, ali pa na zadolženiga hudobneža, ki se ne bo mogel nikakor izgovarjati.

Volja se začne mečiti. Dela svete sklepe in obuduje zveličavne čutila. Želi si tako pretečeno življenje, de bi Božji Sodnik nad njim nič graje vredniga ne našel. Odmeni si za terdno, svoje grehe spovedniku prav odkritoserčno razodeti in pa hitro to opraviti. Klič v svoji slabosti v Božje usmiljenje, de naj mu zavolj prelite presv. Rešnje Kervi prizanese, de naj ga Bog ne tepe v svojim serdu in ne pogubi v svoji jezi.

Tako zamoreš vsak stavek sv. pisma zveličavno premissljevati, n. pr. v prid svete čistosti besede: „Vaše ledja naj bodo opasane.“ (Luk. 12.) De se te učenosti navadiš, začni pri ložjih rečeh, n. pr., pri očenašu. Pri vsaki prošnji, še pri vsaki besedi se pomudi, de ti kaka dobra misel pride, ali pa se ti kako dobro čutilo v sercu obudi. Potem pojdi dalje; tako se boš navadil premissljevati, kar je potrebno, de se sveta gorečnost k dobri mu v sercu obuduje in poživlja. (Dalje nasled.)

Duhovske spremembe.

V lavantinski škofii. Prestavljeni so gg. kaplani: Janez Trampus, za namestnika v Soboto, Mihael Šantelj za kaplana k vsm Svetcem pri Mihalovcih; Henrik Križan v Griže; Fr. Naprudnik v Žavec; Anton Belšak v slov. Gradec; Jožef Lah v Galicijo, Martin Kramberger v Dobovo; Matija Cank v Gotovlje, Jož. Vojsk k sv. Barbari pri Wurmbergi; Anton Pučko v šent-Jur v sl. gor.; Andrej Vodeb v Brašloviče; Jož. Zadravec k sv. Urbanu pri Ptuj; Janez Cocej v Šmartin na Pohorji; Matija Vurcer v Ruše; Fr. Petan v Kapele; Rajmund Koceli k sv. Jakopu v Dolu. Gg. novoposvečenci so vstesteni za kaplane: Anton Jazbec v Vojnik; Fr. Zličar v Vitanje; Anton Drozeg v Sromlje; Jožef Kukovec v Trebovlje; Janez Gajšek v Loko; Fr. Pirkovič v Reče; Matija Rola v Vuzenico; Anton Breznik k sv. Francišku; Valentin Krajnc k sv. Vidu pri Ponkvi; Janez Sparhakel v Luče; Franc Lipold pride v zavod višega izobraženja za svetne duhovne v Beč.